

**Народни посланик Миодраг Линта тражи да Народна скупштина Републике
Србије усвоји Резолуцију о геноциду над Србима, Јеврејима и Ромима у
Независној Држави Хрватској (1941-1945)**

ТЕКСТ ПРИЈЕДЛОГА РЕЗОЛУЦИЈЕ

Имајући у виду да се 2021. навршава 80 година од напада нацистичке Немачке на Краљевину Југославију, као и 80 година од оснивања Независне Државе Хрватске (у даљем тексту: НДХ) и почетка геноцида над Србима, Јеврејима и Ромима;

Наглашавајући да је усташко „коначно ријешење” српског питања већ 17. априла 1941. године добило подлогу „у законским одредбама за заштиту народа и државе” и законској одредби о забрани ћирилице донијетој 25. априла 1941, а прогон и уништење Јевреја је озакоњено 13. априла 1941. године законском одредбом о расној припадности;

Посебно подвлачећи да је усташки геноцид у НДХ вршен на најбруталније и најсвирепије начине, углавном „ручно”, користећи 57 метода убијања (ножеви, маљеви, сјекире, специјална сечива од којих је најпознатији „србосјек” и др.);

Сматрајући да историјски доказан геноцид над Србима, Јеврејима и Ромима није био предмет стварне политичке и моралне осуде у југословенској држави;

Констатујући да се у Републици Хрватској намјерно и систематски затире сјећање на геноцид који је НДХ починила над Србима, Јеврејима и Ромима;

Узимајући у обзир да се хрватски народ није суочио са мрачном прошлошћу и није прихватио одговорност за почињени геноцид на начин да Хрватски сабор доноси Декларацију о осуди геноцида над Србима, Јеврејима и Ромима у НДХ;

Констатујући да Католичка црква у Хрватској и БиХ никад није суштински признала активно учешће у геноциду над Србима, Јеврејима и Ромима, није осудила злочин геноцида, извинила се и затражила опроштај за почињене гријехе и злочине;

Будући да Анти Павелићу и његовим најближим сарадницима по окончању рата није суђено, што би допринјело суочавању хрватског народа са злочиним геноцида;

Указујући да се у значајном дијелу хрватске јавности, јавних гласила и историографије не само прећуткују него и радикално умањују жртве геноцида у НДХ, нарочито у Јасеновцу;

Узимајући у обзир чињеницу да се усташе као починиоци геноцида данас у Хрватској, од стране утицајних политичких, вјерских и интелектуалних фактора, представљају као борци за слободу и национално ослобођење, а НДХ као права и истинска држава хрватског народа;

С обзиром на то да власти Социјалистичке Републике Хрватске, као и данашње Републике Хрватске, нису понудиле обештећење жртвама геноцида и њиховим потомцима;

Имајући у виду да многа стратишта на којима су жртве усташког геноцида мучене, масакриране и побијене нису на достојан начин обиљежена и заштићена;

Полазећи од чињенице да жртве усташког геноцида са многих стратишта нису ексхумиране и сахрањене у складу са обичајима;

Указујући да историја Холокауста и геноцида у Другом свјетском рату није потпуна без систематског изучавања усташке идеологије и усташког „коначног решења” у школама, едукације путем научних и јавних скупова и медија;

Обавезујући се да усташки геноцид постане дио колективног сјећања и цивилизацијске опомене на опасности које доноси усташка идеологија и мржња по етничком и вјерском основу;

Полазећи од Европске конвенције о незастаријевању кривичних дијела против човјечности и ратних злочина сачињена 1974. године у Стразбуру у којој је геноцид изузет од принципа застаријевања:

Народна скупштина Републике Србије закључује:

1. да су злочини усташа над Србима, Јеврејима и Ромима током Другог свјетског рата у НДХ смишљен, планиран и почињен геноцид како је дефинисано Конвенцијом о спречавању и кажњавању геноцида, усвојеном од стране Генералне скупштине Уједињених нација 9. децембра 1948. године;
2. да је злочин геноцида у НДХ по својој суштини и карактеру раван Холокаусту;
3. да је злочин геноцида извршен кроз систем концентрационих логора смрти, као и масовним покољима изван њих и појединачним убиствима;
4. да је НДХ била једина земља током Другог свјетског рата у којој су постојали концентрациони логори за дјецу;
5. да је саставни дио геноцида било принудно превођење Срба у римокатоличку вјеру, као и масовно протјеривање;
6. да је Римокатоличка црква у НДХ не само отворено подржавала усташки режим и његове методе рјешавања "српског питања", већ и активно учествовала у њиховом спровођењу;

Народна скупштина Републике Србије тражи:

1. да Република Хрватска, као држава хрватског народа, одлуком свог парламента, призна геноцид који је НДХ починила над Србима, Јеврејима и Ромима и прихвати историјску, моралну и сваку другу одговорност за то;
2. да Република Хрватска, као и Босна и Херцеговина, на достојан начин обиљеже и одржавају сва мјеста злочина, омогућавајући да се на њима одаје почаст и чува сјећање на жртве;
3. да Република Хрватска и Босна и Херцеговина спроведу или омогуће ексхумацију посмртних остатака жртава и њихову достојну сахрану;
4. да Република Хрватска и Босна и Херцеговина у разумном року дају материјалну одштету преживјелим логорашима и породицама убијених;
5. да Република Хрватска и Босна и Херцеговина у разумном року врате имовину породицама жртава геноцида и српским, јеврејским и ромским организацијама;
6. да Република Хрватска забрани употребу усташких симбола, слогана и пјесама, одржавање миса Анти Павелићу и његовим сарадницима, подизање споменика убијеним усташама и штампање и промоцију књига у којима се негира постојање концентрационих логора и геноцид над Србима, Јеврејима и Ромима;

7. да Република Хрватска новом музејском поставком у Јасеновцу покаже цјеловиту истину о геноциду који су усташе починиле над Србима, Јеврејима и Ромима у том логорском систему и документује средства и начине убијања и мучења логораша;
8. да Република Хрватска донесе одлуку да се садашњи Хрватски дом у мјесту Глина на Банији врати првобитној намјени Спомен музеја са изложеном музејском и архивском грађом о злочинима геноцида у глинском крају, те поново постави спомен-обиљежје и спомен плочу у знак сјећања на српске цивиле, побијене током маја и крајем јула и почетком августа 1941. године.

Народна скупштина Републике Србије утврђује обавезу:

1. да Влада у року од три мјесеца последије усвајања ове Резолуције одреди 10. април за Дан сјећања на геноцид над Србима у НДХ.
2. Да Влада са надлежним органима изради план и програм обиљежавања Дана сјећања на геноцид над Србима у НДХ.
3. да Влада започне правну, политичку и дипломатску борбу за међународно признање геноцида над Србима у НДХ.

За Дан сјећања на геноцид над Србима одређује се Дан оснивања Независне Државе Хрватске – 10.април. Главни разлог јесте чињеница да је оснивањем НДХ започела реализација дуго припреманог Плана истребљења и уништења српског народа огњем и мачем на читавом подручју данашње Хрватске, БиХ и Срема све до Земуна с циљем стварања Велике Хрватске без Срба.

Сваког 10. априла грађани Србије двоминутним стајањем у тишини одају почаст српским жртвама у НДХ. У свим основним и средњим школама у Србији на тај дан организује се посебан школски час у циљу упознавања ученика с извршеним геноцидом над Србима у НДХ. Радио и телевизијске станице емитују програме о сјећању на геноцид над Србима у НДХ.

Народна скупштина Републике Србије апелује на државе потписнице Конвенције о спречавању и кажњавању геноцида и међународне организације да у својим парламентима донесу резолуције којима се масовно истребљење Срба од стране усташког режима НДХ признаје као геноцид.

Ова Резолуција ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

У Београду, _____ 2021. године

ПРЕДСЈЕДНИК НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Ивица Дачић

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ РЕЗОЛУЦИЈЕ

Уставни основ за доношење ове резолуције садржан је у члану 99. став 1. тачка 7. и став 3. Устава Републике Србије, којим је прописано да Народна скупштина Републике Србије доноси законе и друге опште акте из надлежности Републике Србије и да врши и друге послове одређене Уставом и законом, као и у члану 8. став 1. Закона о Народној скупштини (Сл.гласник РС, број 9/10), којим је, између осталог, прописано да Народна скупштина доноси и резолуције.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ РЕЗОЛУЦИЈЕ

Током постојања Независне Државе Хрватске, од 1941. до 1945. године, над Србима, Јеврејима и Ромима су извршени злочини који по Конвенцији о спречавању и кажњавању геноцида, усвојеној 9. децембра 1948. године у Генералној скупштини Уједињених нација непобитно имају карактер геноцида. У члану 2. Конвенције о спрјечавању и кажњавању геноцида стоји: „У смислу ове Конвенције као геноцид се сматра било које од наведених дијела учињених у намјери потпуног или дјелимичног уништења једне националне, етничке, расне или вјерске групе као такве: убиство чланова групе; тешка повреда физичког или менталног интегритета чланова групе; намјерно подвргавање групе животним условима који треба да доведу до њеног потпуног или дјелимичног уништења; мјере уперене на спречавању рађања у оквиру групе и принудно премјештање дјете из једне групе у другу”.

Идеологија хрватског геноцида над Србима уобличена је у оквирима Хабзбуршке монархије у другој половини 19. вијека. Главни идејни подстицај уништења Срба проистакао је из опседнутости хрватске политике и хрватске јавности такозваним „хрватским државним и историјским правом”. Физичке ликвидације, прекрштавања и присилно исељавање биле су три стратешке полуге усташке политике истребљења српског становништва у НДХ. Истребљење Срба, као свој главни циљ након успоставе НДХ, усташе су дефинисали још у емиграцији у Италији, а садржано је у њиховом ставу о трећинама: трећину Срба побити, трећину иселити, трећину асимилирати. У листу „Усташа” 1932. године објављен је чланак **"Треба клати"** у којем стоји: **„Оно што пије крв хрватског народа треба поклати да се више никада то зло у хрватској средини не појави”**. Снажно упориште таква политика је имала у подршци епископата и свештенства Римокатоличке цркве.

Римокатоличка црква под руководством надбискупа Алојзија Степинца отворено је не само подржавала усташку политику уништења Срба већ и активно учествовала у њеном спровођењу. То потврђују, између осталог, недавно откривена два писма надбискупа Степинца из маја и јуна 1941. године упућена папи Пију Дванаестом. Из писама се види да он јасно и недвосмислено подржава НДХ, свјестан њених расних закона, покрштавања Срба и Јевреја, о чему непосредно и пише. Поменута писма показују изразито позитиван однос надбискупа Степинца према усташким властима. Она показују његово увјерење да је намјера Поглавника Павелића

и његових сарадника да НДХ претворе у католичку државу. Наведена писма се један од многих доказа да су уништење организације и свештенства Српске православне цркве и прелаз што већег броја православних Срба на римокатоличку вјеру били главни мотив дјеловања надбискупа Степинаца и римокатоличке хијерархије у НДХ. Показало се да је надбискуп Степинац одобравао одузимање православних храмова и имовине за сопствену цркву као и да је својим вјерским ауторитетом подржавао усташку државу до њених последњих дана. Он је јавно ширио мисао да је НДХ ”Божје дјело”.

Надбискуп Алојзије Степинац је био војни викар цјелокупне хрватске нацистичке војске. Војни свештеници имали су истакнуту улогу у подстицању припадника Хрватских оружаних снага на вршење масовних и појединачних убистава, у оквиру државног пројекта геноцида над Србима. Они су за своје заслуге одликовани високим државним одликовањима. Подршка нацистичкој НДХ трајала је колико и та држава сама, о чему најбоље свједочи посланица хрватских бискупа од 24. марта 1945. године. Степинац је заједно са још 11 свештених лица именован у Хрватски сабор 1942. године, и лично је одржао поздравни говор. Укључивањем у Хрватски сабор, Степинац је успоставио пуну свјетовну сарадњу са нацистичком НДХ. Због тога је прихватио одликовање ”Ред за заслуге – Велеред са звијездом” које му је Поглавник Павелић додијелио крајем 1944. године. Тога одликовања Римокатоличка црква се није одрекла до данашњег дана.

Покатоличавање Срба у НДХ представља заједнички подухват усташке власти и Римокатоличке цркве. Већи дио православног свештенства и монаштва је протјеран у Србију а многи су убијени, међу којима митрополит дабробосански Петар, епископ горњокарловачки Сава и епископ бањалучки Платон. Цјелокупна имовина СПЦ-а је подржављена и изложена пљачки и уништавању. Значајан дио римокатоличког клера припадао је усташком покрету а највећи дио је подржавао нацистички и расистички масовном убијању Срба и других народа тиме што су били представници локалне усташке власти. Ријеч је о свештеницима који нису били санкционисани од стране Цркве. Црква се данас прави да такви нису постојали, уколико су успјели емигрирати 1945. године. Уколико су ликвидирани од стране партизана Црква такве настоји прогласити жртвама комунистичког режима, без обзира на њихову несумњиву одговорност за масовне злочине.

Расним законодавством, уведеним већ првих дана након формирања НДХ, српски народ је обухваћен, на цијелом простору те квислиншке творевине. Од првог дана НДХ он је постао обесправљени објекат усташке страховладе. Против Срба било је све дозвољено – некажњени прогон, одузимање имовине, присилно иселјавање, превјеравање, културно затирање, мучење, хапшење, смјештање у логоре смрти, убијање... НДХ је основала 26 главних логора за истребљење Срба, од којих посебно мјесто у геноциду над Србима припада систему логора Јасеновац. Само двије недјеље након проглашења НДХ, 25. априла 1941. године поглавник Анте Павелић је забранио употребу ћирилице и издао наредбу о ношењу плаве траке са словом П („P”) за православне. Јевреји су носили жуту траку. Србима и Јеврејима забрањено је да се возе трамвајима. Дана 3. маја 1941. године донесена је Законска одредба о прелазу с једне

вјере на другу, која се односила на Србе. У упутствима од 14. јула наведено је да се у католичку цркву не примају православни попови, учитељи, интелигенција и богати слој трговаца, занатлија и сељака тј. сви представници српске елите којој је било немогуће одузети и поништити национални и вјерски идентитет. Њих је требало сатрти у логорима смрти и стратиштима усташке НДХ.

Изјаве неких од најближих сарадника вође усташког покрета и поглавника Анте Павелића недвосмислено потврђују геноцидни карактер НДХ. **Миле Будак**, Павелићев министар и доглавник, изјављује у јулу 1941. у Госпићу: „Један дио Срба ћемо побити, други раселити, а остале превести на католичку вјеру и тако претопити у Хрвате”. **Милован Жанић**, министар у усташкој влади, 3. јуна 1941. у Новој Градишци изјављује: „Ово има бити земља Хрвата и никога другога и нема те методе коју ми нећемо као усташе употребити, да начинимо ову земљу збиља хрватском, и да је очистимо од Срба, који би нас угрозили првом згодом. Ми то не тајимо, то је политика ове државе и то кад извршимо, извршит ћемо оно, што пише у усташким начелима”. **Мирко Пук**, усташки министар правосуђа и богоштовља у Крижевцима 6. јула 1941. поручује Србима: „Или се уклоните из наше земље милом или ћемо вас истјерати силом”. Усташки стожерник **Виктор Гутић** у мају 1941. у свом говору у Санском Мосту каже: „Нема више српске војске! Нема више Србије! Нема геца, наших крвопија, нестало је циганске династије Карађорђевића, а и код нас ускоро друмови ће пожељет Србаља, ал' Србаља више бити неће. Издао сам драстичне наредбе за њихово потпуно економско уништење, а слиједе нове за потпуно истребљивање. Држите увијек на уму да су то били наши гробари и уништавајте их гдје стигнете, а благослов нашег поглавника и мој вам неће узмањкати”.

Вишедеценијско ћутање о усташком геноциду и неспремност комунистичке власти да јасно и недвосмислено квалификује злочин геноцида које су усташке власти починиле над Србима, Јеврејима и Ромима током постојања НДХ, спречили су суочавање хрватског народа са сопственом мрачном прошлошћу. Уосталом, и из тих разлога су, почетком деведесетих година прошлог вијека, приликом разбијања СФРЈ и формирања нових држава на њеном тлу, усташтво и идеологија НДХ добили „простор” и под велом борбе чији је циљ био рушење комунизма у Европи, вратили се у политички, друштвени, вјерски, културни живот, школу и уџбенике Р. Хрватске.

Значајан дио хрватске политичке, интелектуалне и вјерске елите и медија промовише ревизионистичке тезе: да је НДХ била нормална држава која није користила државни терор како би уништила етничке и вјерске заједнице него је примјењивала ограничена средства борбе да би се заштитила од побуњеника; да у НДХ није извршен геноцид над Србима, Јеврејима и Ромима; да Јасеновац није концентрациони логор смрти већ само сабирни и радни логор; да су усташе борци за хрватску слободу и национално ослобођење; да је „За дом спремни” стари хрватски поздрав који се користио прије настанка усташког покрета; да су Срби извршили геноцид над Хрватима у НДХ...

Председништво Хрватског сабора је 4. фебруара 2016. године донијело антицивизацијску одлуку да Хрватски сабор поново буде покровитељ комеморације убијеним усташким злочинцима у Блајбургу. **Савјет за суочавање са прошлошћу Владе Хрватске** је 28. фебруара 2018. године донио скандалозан закључак да су усташтво и усташки поздрав „За дом спремни” неуставни и забрањени, осим у изузетним ситуацијама – и то у случају усташког поздрава који се налази у грбу Хрватских обрмбених снага (ХОС). Потпуно је јасно да се поменутом одлуком припадницима Хрватске војске дозвољава да у пракси величају усташтво. **Високи прекршајни суд** у Загребу донио је 3. јуна 2020. године срамну пресуду да „За дом спремни” на почетку Томпсонове србомрзачке пјесме „Бојна Чавоглаве” није више ни прекршај против јавног реда и мира а камоли злочин из мржње што он у ствари јесте.

У Хрватској се некажњено користе усташки симболи, слогани и пјесме; одржавају мисе Анти Павелићу и усташким генералима и пуковницима; подижу се споменици и спомен плоче убијеним усташким командантима и војницима; постављају се спомен-плоче са усташким поздравом „За дом спремни” погинулим припадницима Хрватске војске; у низу општина и градова постоје улице које носе имена званичника НДХ и јавних личности који су је подржавали; штампају се и промовишу књиге у којима се негира постојање концентрационих логора и геноцид над Србима, Ромима и Јеврејима; некажњено се заговара и велича усташтво и НДХ... Усташки поздрав „За дом спремни”, под којим је вршено насилно „етничко преуређење” НДХ и извршен геноцид над Србима, Јеврејима и Ромима, је фактички легализован у Хрватској горе поменути одлукама Хрватског сабора, Владе Хрватске, Високог прекршајног суда, као и низа других институција.

Ова Резолуција је акт опредјељења Народне скупштине Републике Србије да се у суочавању са истином о прошлости осуди злочин геноцида почињен на територији нацистичке НДХ над Србима, Јеврејима и Ромима у раздобљу 1941–1945.године. Мишљења смо да српски народ и српска држава имају националну, моралну и цивилизацијску обавезу осуде геноцида почињеног у НДХ и његовања сјећања на српске жртве страдале у њему. Сматрамо да је крајње вријеме да Србија започне активности чији је циљ упознавање међународне заједнице са злочином геноцида извршеним над српским народом током постојања НДХ и признање српских жртава геноцида у међународној заједници. Поред тога сматрамо важним да се 10. април установи за Дан сјећања на геноцид над Србима у НДХ. На овај начин исправила би се велика историјска неправда према "Светим Српским Новомученицима".

III ПРОЦЈЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ РЕЗОЛУЦИЈЕ

За спровођење ове Резолуције нису потребна додатна средства